

215/1 MELKEELVA (MIELKEJOHKA)

FYLKE: Finnmark

Kommune: Alta

Nedbørfelt: 42 km²

Toppunkt: 981 m o.h.

Utløpspunkt: 0 m o.h.

Marin grense: 54 m o.h.

Kraftpotensial: 22 GWh

SP-kategori: III

Økonomiklasse: 5

Naturgeogr. region: 46

Melkeelva (Mielkejohka) ligger på øya Seiland (Sievju) i ytre del av Altafjorden og renner ut i Store Bekkarfjorden på sørsiden av øya.

Klimaet er kjølig oseanisk med humide forhold. Årsnedbøren ligger på 700-800 mm.

Fra fjorden går en kort, trang dal opp på et småkupert platå mellom 200 og 350 m o.h. Dreneringssystemet er variert med mange småvann og tjern. Platået stiger gradvis mot nord, og fra ca 500 m o.h. dekker Seilandsjøkelen (Nuortagæsjielki), landskapet. Vassdraget er et typisk brevassdrag, men det finnes også deler av nedbørfeltet som ikke er brepåvirket. De største vannene er Melkevatna (Mielkejavit), og nordre og søndre Steinvatn. Berggrunnen består av peridotitt og andre dypbergarter.

Nedbørfeltet har en variert vegetasjon. De nedre delene opp til 200 m o.h. er dominert av høgstaudeenger. De eneste forekomstene av skog, bjørkeskog, er konsentrert til nedre og nordlige lier. Skogen er stort sett glissen og består av små til middels store bjørketrær. I fuktdrag i nordvendte lier og langs elva vokser vier. I tørrere områder vokser artsrike tørrenger. De midtre deler av nedbørfeltet består av rabber og snøleier, og på gunstigere lokaliteter, reinrose. Av myr har vassdraget bare enkelte bakkemyrer. I høyreliggende områder opp mot breen dominerer karrige pionersamfunn.

Vassdraget er helt uten inngrep. Ved utløpet finnes rester etter gammel bosetning. Reindrift har ført til en del vegetasjonsslitasje i indre del, og det er satt opp reingjerder sør for Melkevatn. Området blir sporadisk brukt som sauebeite.

Naturfaglige verdier

Vassdraget er et helt uberørt brevassdrag som strekker seg fra bre til fjord. Det har store naturfaglige verdier og er godt egnet som type- og referansevassdrag. Både breområder og de ytre kystområder i Finnmark er uten vernede vassdrag. I NOU 1986:13 foreslår Statens Naturvernråd nedbørfeltet vernet som nasjonalpark.

Geofag

Berggrunnen er dominert av dypbergarter av kaledonsk alder, og består i størstedelen av vassdraget av peridotitt. Mindre områder har hornblenditt, bestående av hornblende sammen med noe olivin, og i sør og nord gabbro.

Seilandsjøkelen er sammen med Nordmannsjøkelen nordligste isbre i Norge. Seilandsjøkelen er aktiv. Mesteparten av grovmaterialet som tilføres fra breen legges opp i et delta i det øverste vannet (på kote 392). Finmaterialet følger elvevannet gjennom innsjøene og setter en grønn farge på hele vassdraget helt ut i fjorden. Sammen med Douaresjåkka har elva lagt opp et felles deltakompleks ved utløpet.

I nedre del av vassdraget har dalene V-form. Erosjonsprosessene ser ut til å forløpe hurtig og det er mye mulig at omformingen fra U-form har skjedd etter siste istid.

*Stor verneverdi ****

Botanikk

Vassdraget har rike vegetasjonstyper og en frodig flora i nedre deler med et tett vegetasjonsdekke av meterhøye urter og storbregner. Seiland er generelt interessant i plantegeografisk sammenheng.

*Stor verneverdi ****

Landfauna

Det er registrert 36 fuglearter i vassdraget, hvorav alle forventes å hekke innen området. Ingen av fuglesamfunnene synes å være spesielt rike. De indre vannene representerer imidlertid et viktig hekkeområde for måkefugl, mens det er lite ande- og vadefugl. I lavereliggende deler av dalføret finnes karakterartene fra fuglesamfunnet i bjørkeskog.

Artsutvalget av vilt er typisk for fjordstrøkene i Vest-Finnmark. Enkelte sårbare arter forekommer. Det finnes ikke ville hjortedyr i nedbørfeltet. Det er en god bestand av hare. Oter påtreffes regelmessig i Bekkarfjorden og i nedre del av vassdraget. Flere smånagerarter forekommer.

*Stor verneverdi ****

Vannfauna

Vassdraget fører sjørret og muligens sjørøye i en strekning av 1 km fra elvemunningen. Videre oppgang stanses av mindre fosser. Melkevatna som har direkte tilsig av smeltevann fra Seilandsjøkelen har bestander av røye. I Søndre Steinvatn er det bestander av ørret. Vassdraget er sterkt brepåvirket og har en fauna typisk for denne vassdragstypen. Melkeelva er et godt egnet referansevassdrag.

*Stor verneverdi ***

Kulturminneverdier

Før reinnomadismen vokste fram på 1500-1600-tallet ble området brukt av kystsamiske grupper med en næringstilpasning basert på jakt, fangst og fiske. Det er opplysninger om at samer fra Kvalsund (Falesnuorri) hadde rein på sommerbeite på Seiland på slutten av 1600-tallet. Det var kystsamisk bosetning i Bekkarfjorden (Gearvuotna) på 1800-tallet. Kyst- og innlandssamenes reindrift gikk etterhvert over i hverandre, og er blitt drevet fram til i dag. En teltplass ved Melkevatn og et sperregjerde for rein vest for Melkeelva er minner etter seinere tids reindrift. Her er muligheter for å finne spor etter tidligere reindriftsformer og ulike former for kystsamisk bosetning. Det ligger et hellig fjell og en offerstein på halvøya sør for Seilandsjøkelen og man har opplysninger om at det skal finnes flere.

Kulturminnene i området dekker et langt tidsrom og er særlig knyttet til mangfoldig samisk næringsutøvelse. Kulturminnene har kulturhistoriske verdier i lokal og til dels regional sammenheng. Det hellige fjellet og offersteinen er av spesiell verdi.

*Middels verneverdi ***

Friluftstinteresser

Nedbørfeltet utgjør et helt spesielt naturområde og er et kystnært villmarksområde med store opplevelsesverdier. Terrenget er relativt lett å ta seg fram i, men vanskelig tilgjengelig da det bare kan nås med båt. Området er godt egnet som utfartsmål for fot- og breturer, sjørretfiske og småviltjakt. Seiland er foreslått som nasjonalpark.

*Stor verdi *****

Landbruksinteresser

Jord- og skogbruk

Det er ingen jordbruksareal i drift, men sau på beite forekommer. Det er ingen skogbruksinteresser i området.

*Liten verdi **

Reindrift

Nedbørfeltet ligger i Seiland reinbeitedistrikt vest i Vest-Finnmark reinbeiteområde. Distriktet er sommerbeite for 12 driftsenheter med til sammen 2298 rein pr. 01.04.1989. Nedbørfeltet har gode beiteforhold og er sterkt utnyttet hele sommerhalvåret. Dette er kjerneområdet for reindriften i distriktet.

*Meget stor verdi *****

Kraftressurser

Et kraftverk vil kunne utnytte fallet mellom kote 205 i elva og sjøen ved Store Bekkarfjorden. Nedre Melkevatn (kote 260) er tenkt regulert 17 m (+12 m, -5 m) som kraftverkets reguleringsmagasin. En mindre regulering ved inntaksstedet er nødvendig. Dette vil kunne gi 22 GWh midlere årsproduksjon dyr kraft. Prosjektet er plassert i kategori III (11) i Samlet plan.